

TÜRKİYE EKONOMİSİNİN TEMEL SORUNLARI VE ÇÖZÜM YOLLARI

Ekonomi, finansal ve reel sektörlerin bir arada çalıştığı bütünsel bir sistemdir. Finansal piyasalar, faiz, döviz, borsa gibi unsurları içeren ekonominin bir yarısını oluştururken, diğer yarısını ise otomotiv, inşaat, tarım, tekstil gibi üretim sektörleri oluşturur.

Dr. İlyas Bozkurt

Ancak, ekonomik sistemin verimli bir şekilde çalışması için güçlü politik ve ekonomik kurumların varlığı şarttır. Bu kurumlar iç ve dış tehditlere karşı dayanıklı olmalıdır ve ekonominin dayanıklılığını sağlamak adına güçlü temellere sahip olmalıdır.

Son yıllarda Türkiye ekonomisinde birçok sorun yaşanmaktadır. Türkiye'nin ekonomik potansiyeline rağmen bu sorunların etkisiyle ekonomik büyüme hızı ve istikrarı istenilen seviyelerde gerçekleşmemektedir. Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik kriz döngüsünden çıkabilmesi ve ekonomik sistemin verimli bir şekilde çalışabilmesi için bir dizi reform yapılması gerekmektedir.

YÜKSEK VERGİ SORUNU

Türkiye'nin ekonomik sorunlarının çözümü için öncelikli adımlardan biri, vergi reformunun gerçekleştirilmesidir. Şu an uygulanan vergi sisteminin yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Türkiye'deki vergi sorunu, vergi sisteminin yetersiz ve hatalı uygulanmasından kaynaklanmaktadır. Vergi toplama sürecindeki hatalar, vergi kaçakçılığı ve vergi tahsilatında yaşanan sorunlar, vergi sistemimizin etkinliğini ve adaletini olumsuz yönde etkilemektedir.

Özellikle kayıt dışı ekonominin yüksek olduğu Türkiye'de, vergi tahsilatında yaşanan sıkıntılar

önemli bir sorundur. Vergi tahsilatının yetersiz olması, bütçe açıklarının oluşmasına ve devletin kamu harcamalarını finanse etmesinde güçlükler yaşamasına neden olmaktadır. Ayrıca, vergi sisteminin haksız ve adaletsiz uygulanması, gelir adaletsizliğinin artmasına sebep olmaktadır.

Türkiye'de devlet istediği zaman ve istediği miktarda vergi koyma yetkisine sahiptir. Örneğin, 1999 depreminin ardından özel iletişim vergisi (ÖİV) ve özel tüketim vergisi (ÖTV) gibi vergiler getirilmiştir. Halen uygulanmakta olan ve bütçe gelirinin önemli bir kaynağını oluşturan bu vergiler, vatandaş üzerinde ağır bir vergi yükü oluşturmaktadır.

Yüksek vergi kalemlerinden bir tanesi de katma değer vergisi (KDV)'dir. KDV, dünya genelinde kayıt dışı ekonomiyi kayıt altına almak ve ekonomik aktivitedeki dönemsel talep artış ve azalışları düzenlemek amacıyla kullanılan bir vergi türüdür. Avrupa ülkelerinde KDV oranları genel itibarıyla %1 ile %9 arasında yani düşük oranlarda olup ancak

spesifik ürünlerde çift haneli vergi oranları görülmektedir. Türkiye'de ise %18 oranında KDV uygulanmaktadır. Ayrıca bizde bunun üzerine kurumlar vergisi ve ÖTV eklenmektedir. Bunun sonucunda yüksek vergi oranları ortaya çıkmaktadır.

"Türkiye'de devlet istediği zaman ve istediği miktarda vergi koyma yetkisine sahiptir. Örneğin, 1999 depreminin ardından özel iletişim vergisi (ÖİV) ve özel tüketim vergisi (ÖTV) gibi vergiler getirilmiştir."

Ocak-Aralık 2022 Vergi Gelirleri		
Ocak-Aralık 2022 Tahsil Edilen Toplam Vergi Gelirleri 2 Trilyon 353 Milyar 286 milyon TL		
Vergi Türü	Ocak-Aralık 2022 Toplamı TL	Vergi Gelirleri İçindeki Payı
Gelir Vergisi	356 milyar 454 milyon TL	%15,14
Beyan Yoluyla Alınan Gelir Vergisi	18 milyar 866 milyon TL	%0,80
Stopaj Yoluyla Alınan Gelir Vergisi	329 milyar 151 milyon TL	%13,98
Gelir Geçici Vergisi	8 milyar 355 milyon TL	%0,35
Kurumlar Vergisi	507 milyar 452 milyon TL	%21,56
Beyana Dayanan Kurumlar Vergisi	9 milyar 179 milyon TL	%0,39
Kurumlar Geçici Vergisi	497 milyar 432 milyon TL	%21,13
MTV	23 milyar 626 milyon TL	%1,00
Değerli Konut Vergisi	40 milyon TL	%0
Veraset ve İhtikal Vergisi	2 milyar 886 milyon TL	%0,12
İthalde alınan KDV	578 milyar 965 milyon TL	%24,60
Dâhilde Alınan KDV	175 milyar 135 milyon TL	%7,44
Toplam ÖTV	419 milyar 791 milyon TL	%17,83
Petrol ve Doğalgazdan alınan ÖTV	76 milyar 765 milyon TL	%3,26
Motorlu Araçlardan alınan ÖTV	167 milyar 142 milyon TL	%7,10
Alkolden alınan ÖTV	43 milyar 702 milyon TL	%1,85
Tütünden alınan ÖTV	101 milyar 275 milyon TL	%4,30
Kolalı Gazozlardan ÖTV	4 milyar 171 milyon TL	%0,17
Dayanıklı Tüketim Mallarından ÖTV	26 milyar 736 milyon TL	%1,13
BSMV (Kambiyo Vergisi)	58 milyar 638 milyon TL	%2,49
Özel İletişim Vergisi (Deprem Vergisi)	9 Milyar 298 milyon TL	%0,39
Dijital Hizmet Vergisi	5 milyar 475 milyon TL	%0,23
Gümrük Vergisi	76 milyar 517 milyon TL	%3,25
Damga Vergisi	41 milyar 943 milyon TL	%1,78
Şans Oyunları Vergisi	10 milyar 300 milyon TL	%0,43
Harçlar	76 milyar 645 milyon TL	%3,25

Kaynak: Murat Batı, 2022.

Tabloda görüldüğü üzere 2022 yılı Türkiye bütçe gerçekleştirmeleri içinde vergi gelirlerinin neredeyse yarısı, KDV ve ÖTV vergilerinden elde edilmektedir. Vergi gelirleri içinde dolaylı vergilerin payı yüzde 62,18, dolaysız vergilerin payı yüzde 37,82'dir. Bu da göstermektedir ki; Türkiye'de vergi yükümlülüğü daha çok tüketicilere ve dolaylı vergilere yüklenmekte; doğrudan vergi mükellefi kişi ve işletmelerin vergi yükü ise beklenenden düşük kalmaktadır. Bu durum, vergi sisteminin adaletsizliği ve reform ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Vergi, adil ve makul bir şekilde olmalıdır. Az kazananlardan az vergi, çok kazananlardan çok vergi almak gerekir. Aynı zamanda vergi kazançtan alınmalıdır. Büyük iş adamından vergi alınmıyor ama daha maaşını vermeden önce memurun maaşından vergisi kesiliyorsa adil vergiden bahsedilemez.

Bu vergi yükünün azaltılması ve adil vergi düzeninin sağlanabilmesi için vergi reformu yapılmalıdır. Vergi reformu yapılmadığı müddetçe iş adamının üzerinden bu ağırlıklar kaldırılamaz. Bunun sonucunda ise ülkemizdeki üreticiler diğer

ülkelerdeki üreticilerle rekabet edemez.

Sözü edilen bu sorunları aşmak adına vergi reformunun yanı sıra vergi denetiminin yapılacağı bir itiraz merkezinin de mutlaka oluşturulması gerekir. Şu anda bilindiği üzere vergi mahkemeleri bölge vergi mahkemelerine, bölge vergi mahkemeleri de Danıştay'a bağlıdır. Danıştay içerisinde ise vergi dava daireleri ve idari dava daireleri vardır. Vergi dava dairelerinin idari dava dairelerinden ayrılarak Vergi Danıştayını kurulması ve Vergi Danıştayına mutlaka yerindelik yetkisi verilmesi gerekmektedir. Yani önüne gelen hükümet istediği gibi vergi çıkartıp istediği gibi vergi oranlarıyla oynayamamalıdır. Bununla ilgili belli usul ve esaslar temel yasa ile belirlenmeli ve bu usul ve esaslara göre hükümet hareket edebilmelidir.

SGK AÇIKLARI

Türkiye ekonomisinin sorunlarının çözümü için yapılması gerekenlerden bir diğeri de SGK reformudur. 2022 yılında SGK'nın açığı 39,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. SGK işverenden prim payı almasına ve 2022 yılında bütçeden 46,6 milyar TL aktarılmasına rağmen zarar etmiştir.

SGK reformu yapılırsa ve SGK zarar etmekten kurtarılsa her yıl bütçeden para transfer etmek zorunda kalınmayacaktır. Bunun başarılması bütçeye gelir sağlayacak, bu sayede vergi indirimi yapabilmek için kaynak sağlanmış olacaktır. Aksi takdirde SGK ödemeleri bütçeye devamlı açık olarak yansiyacak ve bu da bize vergi olarak geri dönecektir.

Öte yandan, SGK açığının oluşmasına neden olan faktörlerden birisi de sağlık sistemine yapılan sübvansiyonlardır. Türkiye'de bir sürü özel hastane ve bunların şubesi bulunmaktadır. Bu hastanelerde de aynı devlet hastanelerinde olduğu gibi doktorlar çalışmakta ve ameliyatlarda eldiven, maske gibi ürünler kullanılmaktadır. Aynı zamanda devlet hastanelerinde de bu ürünler kullanılmaktadır. Özel hastaneler para kazanırken devletin hastaneleri zarar etmektedir.

Ayrıca hasta garantili şehir hastaneleri bu yolsuzlukların üzerine bir de hasta başı ödeme mecburiyeti getirdiğinden sosyal güvenlik

sistemi üzerine ağır bir yük bindirmektedir. 2022 yılı itibariyle şehir hastanelerine aktarılan yatırım transferi miktarı 150 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

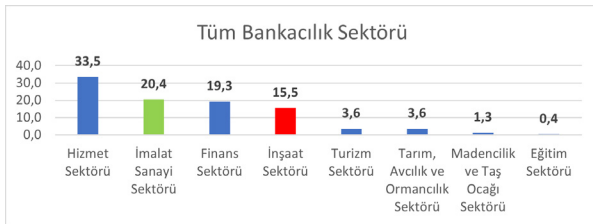
İşte bu durum devamlı bütçemize açık olarak yansımakta ve oluşan bütçe açığı vatandaşa vergi olarak geri dönmektedir. Bu nedenle mutlaka bir SGK reformu yapılması gerekmektedir.

İNŞAAT EKONOMİSİ

Büyüyen ekonomilerde devletler reel ekonomiye önem vermektedir. Reel sektör ise dışı ve erkek sektörler olmak üzere iki tür sektörden oluşmaktadır. Üreten, para kazanan, döviz getiren sektör dışı sektördür. Kazanılan parayla yeni yatırımlar yapılır, daha çok üretmek büyüme sağlanır. Mesela otomotiv, mobilya ve tekstil gibi sektörler dışı sektörlerdir. Buna karşılık bazı sektörler erkek sektördür. Bunların başında inşaat sektörü gelir. Bu sene 100 tane bina yapıp satıldıysa GSMH'ye bu satılan binaların değeri büyüme olarak yansır. Fakat bir sonraki sene inşaat durduğu zaman büyüme düşer. Bu yüzden Türkiye'nin büyüme oranının ne kadarının inşaat sektöründen kaynaklandığı çok önemlidir.

Türkiye'nin son yıllarda inşaat sektörüne nasıl kaynak aktardığını bankacılık sektöründe verilen kredilere bakarak görebiliriz. 2020 yılı² bankacılık sektörü kredi dağılımına baktığımızda imalat sanayisine verilen kredi %20,4 iken, inşaat sektörüne verilen kredi %15,5'tir. İnşaat sektörü kredilerle canlandırılmaya çalışılırken, bir ülkenin can damarı olan imalat sanayisine verilen krediler tüm kredilerin ancak 1/5'ini oluşturmaktadır.

Tüm Bankacılık Sektörünün Verdiği Kredilerin Piyasadaki Sektörlere Dağılımı (2020)

² 2021 ve 2022 yılı verileri Covid-19 salgını dönemindeki ekonomik krize denk geldiğinden ve bu dönemin verileri sağlıklı olmadığından 2020 verileri baz alınmıştır.

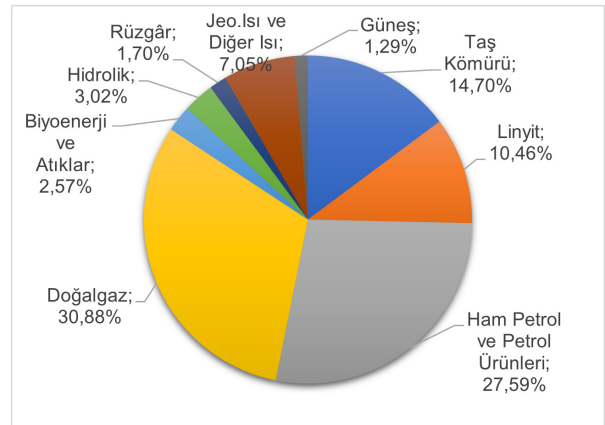
2011 yılına kadar toplanan vergiler yatırıma aktarılırken denge politikası güdülmüyordu. 1/3 oranında inşaatla aktarılıyor, 1/3 oranında sanayi, teknoloji ve diğer reel sektör kısımlarına aktarılıyor, 1/3'ü de hizmet sektörüne aktarılıyordu. Ama 2011 yılı sonrasında baktığımızda yatırımlar ağırlıklı olarak inşaat sektörüne aktarılmaya başlanmıştır. Bir ekonomide ağırlık inşaat sektörüne verilmeye başlandığı zaman reel sektör yavaş yavaş kurumaya başlar. Devamlı büyüyen bir ekonomi istiyorsak yapısal tedbirler olarak reel sektöre odaklanmamız gerekmektedir. Dışı sektörler yani, tekstile, mobilyaya, otomotiv gibi sektörler yapılan yatırımlara önem vermemiz gerekmektedir. Ancak bu şekilde ekonomideki canlılık gerçek ve devamlı olur.

CARİ AÇIK SORUNU

Türkiye ekonomisinin en büyük sorunu cari açık sorunudur. Cari açığımızın sebebi ise doğrudan dış ticaret açığıdır. Dış ticaret açığının verilerini dikkatlice analiz ettiğimizde sorunun kaynağının iki ana başlıkta toplandığını görürüz. Bunlardan birincisi, Türkiye ekonomisinin enerji bağımlılığı ve buna bağlı olarak meydana gelen cari açık sorunu; diğerinin ise ara mal bağımlılığı ve buna bağlı olarak meydana gelen cari açık sorunudur. Bu iki başlığı ayrı ayrı şu şekilde analiz etmek mümkündür.

a. Enerji Bağımlılığı

Türkiye'nin enerji sektörü petrol ve doğalgaz odaklıdır. Rusya'dan, Kazakistan'dan, İran'dan ithal edilen doğalgaz ve Ortadoğu'dan ithal edilen petrol, Türkiye ekonomisinin enerji kaynaklarını oluşturmaktadır. Petrol ürünleri genelde otomotiv yakıtında kullanılırken; doğalgaz ağırlıklı olarak mekân ısıtmalarında ve elektrik enerjisi elde etmede kullanılır.

Bundan yaklaşık 30 yıl önceye kadar mekân ısıtmalarında, fabrika makinalarında ve otomobillerde benzin, mazot ve fuel oil gibi petrol ürünleri kullanılmaktaydı. Ancak 1980'lerden itibaren hem elektrikli motor teknolojisindeki gelişmeler, hem bilgisayar teknolojisinin makine teknolojisiyle buluşması bilgisayarlı elektronik makinelerin sanayiye ve ev cihazlarına hakim olmasına ve bu nedenle elektrik ihtiyacının süratle artmasına, buna mukabil petrol ve petrol ürünlerine (benzin, mazot, fuel oil) olan ihtiyacın süratle azalmasına neden olmuştur.

1980'den sonra dünyada bilgisayarlı ve elektronik makine ve cihazların süratle yayılması aynı zamanda elektrik ihtiyacının da olağanüstü bir şekilde artmasına neden olduğundan açığa çıkan elektrik enerjisi ihtiyacını karşılamak için yeni enerji kaynaklarına ihtiyaç duyulmuştur. Burada kısa vadeli ve kesin çözüm doğalgaz olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum 1980'lerden sonra dünyada giderek artan doğalgaz ihtiyacını doğurmuştur. Aynı nedenlerle de Türkiye'de artan doğalgaz ihtiyacı enerji bağımlılığımızı petrol ve petrol ürünlerinden doğalgaza doğru dönüştürmüştür.

Otomotiv yakıtı olarak fuel oil ve ısınma ve elektrik ihtiyacı için doğalgaz bağımlısı olan Türkiye'nin bu konudaki dışa bağımlılığı doğal olarak dış ticaret açığına ve dolayısıyla da cari açığa yansımaktadır.

Türkiye'nin yurtdışından gelen bu doğalgaz bağımlılığını azaltması veya yok etmesi için yapması gerek bazı hamleler vardır.

- ***Doğalgaz ve petrol aralamalarına hız vermek***

Türkiye'nin petrol ve doğalgazda dışa bağımlılığını azaltmanın mantıksal olarak ilk çözümü petrol ve doğalgaz arama faaliyetlerine güç ve hız vermektir. Özellikle deniz bölgelerinde (Batı Karadeniz ve Doğu Akdeniz bölgeleri ağırlıklı olarak) yapılacak olan doğalgaz aramaları sayesinde yeni yeni doğalgaz rezervleri bulunmaktadır. Karadeniz bölgesinde bulunan ve yeni keşfedilen doğalgaz rezervleri henüz istenen oranda değildir. Ancak Doğu Akdeniz bölgesinde dünyanın en büyük doğalgaz rezervlerinden birisinin bulunduğu bir gerçektir. Nitekim günümüzde Doğu Akdeniz

bölgesinde Amerika, İngiltere, Rusya, Fransa ve İtalya başta olmak üzere birçok ülkenin savaş gemileri bulunmakta ve yine bu savaş gemileri kendi ülkelerinin petrol ve doğalgaz şirketlerinin arama gemilerini koruma faaliyetleri gerçekleştirmektedir.

Bu bağlamda Türkiye'nin Karadeniz'de ve Akdeniz'de doğalgaz arama faaliyetlerine daha fazla bütçe ve zaman ayırması gerekmektedir.

- ***Nükleer santral yatırımlarına önem vermek***

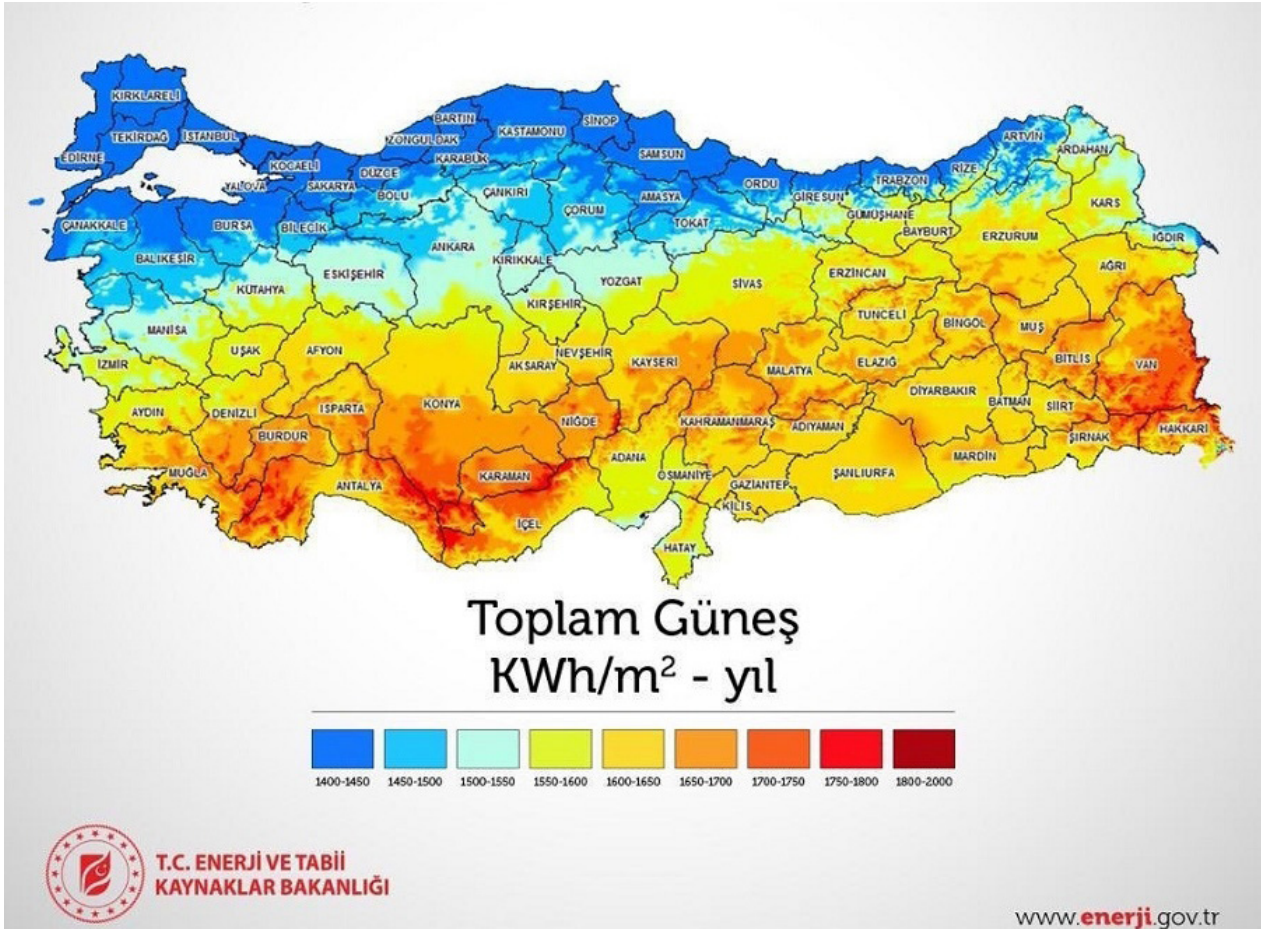
Türkiye'nin önem vermesi gereken alanlardan birisi de nükleer santral yatırımlarıdır. Özellikle üçüncü nesil nükleer santraller hem olağanüstü güvenli hem de verimlilik açısından birinci nesil nükleer santrallere göre 10 ila 15 kat daha verimlidirler. Bu sebeple Almanya ve Fransa gibi nükleer santral zengini ülkeler 10-15 birinci nesil nükleer santrali kapatırken yerine bir tane üçüncü nesil nükleer santral kurmaktadır.

2022 yılında başarıyla sonuçlanan füzyon denemeleri geleceğin enerjisinin nükleer santraller olacağını müjdelemektedir. Yakın zamanda füzyon teknolojisiyle çalışan nükleer santraller hayatımıza girmeye başladığında artık insanlığın doğalgaza da petrole de ihtiyacı kalmayacaktır. Tamamen doğal ve tehlikesiz olan bu enerji sayesinde yeryüzü her türlü emisyonlardan arınmış olacaktır.

İşte Türkiye dünyadaki bu gelişmeleri yakından takip etmeli ve üçüncü nesil füzyon nükleer santrallerine ve birinci nesil füzyon santrallerine yatırım yapmaya önem vermelidir.

- ***Doğal enerji kaynaklarına yatırım yapmaya önem vermek***

Modern dünyada hızla gelişen teknolojilerden birisi de doğal enerji teknolojileridir. Güneş enerjisi, rüzgâr enerjisi ve su enerjisi sayesinde doğaya kurulan panel, radyatör ve pervaneler aracılığıyla doğadaki doğal enerji kaynaklarını kinetik enerjiye çevirerek kullanmamızı sağlayan bu teknoloji temiz, sağlıklı ve ucuz enerjiye ulaşmanın günümüzde en pratik yoludur.

Türkiye coğrafi yapısı itibarıyla su, güneş ve rüzgâr açısından son derece zengin bir ülkedir. Özellikle Akdeniz, İç Anadolu'nun güneyi ve Güney Doğu Anadolu bölgeleri güneş enerjisi açısından son derece verimliken; Karadeniz, Ege ve Akdeniz sahilleri de rüzgâr açısından olağanüstü verimlidir. Su açısından Türkiye, Avrupa kadar şanslı değildir. Ama buna rağmen Dicle, Fırat, Asi, Sakarya, Kızılırmak, Menderes ve benzeri büyük akarsular üzerine kurulan ve kurulmaya devam eden barajlar sayesinde enerji ihtiyacının önemli bir miktarını buralardan karşılamaktadır.

İşte Türkiye ekonomisinin cari açığını kapatma yolunda alınabilecek ilk tedbirler enerji reformuyla mümkün olurken; bu reformların da yeni doğalgaz kaynaklarına ulaşmak, nükleer fisyon ve füzyon santrallerine yatırım yapmak ve doğal enerji teknolojilerine yatırım yapmak şeklinde özetlemek mümkündür.

b. Ara Mal Bağımlılığı

Türkiye'nin en önemli ekonomik sorunlarından biri

de ara mal bağımlılığına bağlı cari açıktır. Türkiye, ihracatını sürdürebilmek için yurt dışından ara malı ithal etmek zorunda kalmaktadır. Bu durum, Türkiye'nin ihracatını doğrudan etkilemektedir. Çünkü ithal ara mallarının maliyetleri arttığında ihracat ürünlerinin fiyatları da yükselmektedir. Dolayısıyla, Türkiye'nin ithalata bağımlı ihracat yapısı cari açık sorununa yol açmaktadır.

Türkiye ekonomisi 2022 yılında 254 milyar dolar ihracata karşılık 364 milyar dolar ithalat gerçekleştirmiştir. İthalatımız ihracatımızdan fazla olduğu için 110 milyar dolar açığımız oluşmaktadır. Ekonomide buna dış ticaret açığı denilmektedir.

Bu açığı kapatmak için Türkiye döviz basamaması nedeniyle Amerika, İngiltere ve Avrupa bankalarından döviz bazlı kredi talep etmek durumunda kalmaktadır. O kredi ile yurt içinde cari açığı kapatmak için döndürüp tekrardan aynı ülkelere olan borç kapatılmaktadır. Bu durum, ülkemizi ihtiyacı olsun ya da olmasın Amerika ve İngiltere başta olmak üzere dünya bankalarından

devamlı döviz bazlı kredi almaya zorlamaktadır. Bu nedenle Türk lirası, dünya paraları karşısında devamlı zayıf duruma düşmektedir. Ekonomi tarihimiz bunun örnekleriyle doludur.

Bugün Türkiye ekonomisi 254 milyar dolarlık bir ihracat yapabilmek için 145 milyar dolar civarında bir ithalat yapmak zorundadır. Mesela, bir mobilyacının mobilya yapmak için ihtiyacı olan suntanın hammaddesi, tekstilcinin kumaş üretmek için ihtiyacı olan pamuk ve iplik ağırlıklı olarak yurt dışından gelmektedir. Dolayısıyla Türkiye'nin ara malda ithalata bağımlılığı nedeniyle sürekli olarak dövize ihtiyacı bulunmaktadır. Bu durum da cari açık sorununu beraberinde getirmektedir.

Türkiye ekonomisinin ara mallara bağlı cari açığını çözmek için şu noktalara odaklanılmalıdır.

- **Zaten üretilen malların üretimine odaklanma**

Türkiye'nin ara mallara bağlı cari açığının en büyük ve en kolay çözülebilecek sorunu zaten ürettiğimiz ürünlerin bir kısmını yurtdışından ithal etmiş olmamızdır.

Halbuki Türkiye'de bu ürünler zaten üretilmektedir. Ancak yüksek vergilerden kaynaklanan yüksek girdi maliyetleri nedeniyle bu ürünleri Türkiye'de üretmek yerine yurtdışından getirmek daha cazip hale gelmektedir. Bu da bizi zamanla ithalata bağımlı bir ülke haline getirmiştir.

Halbuki bu ürünlerin üretimini teşvik ederek, üretimini artırarak ve bunlarda vergi indirimlerine giderek rahatlıkla kendi ürünümüzü kendimiz üretebiliriz.

Eğer zaten ürettiğimiz ve üretebileceğimiz malları üretmeye yönelirsek ve vergi reformu yaparsak maliyetleri düşürerek devlet teşviklerini bu alanlara kaydırırsak Türkiye ekonomisinin cari açığı kendiliğinden azalacaktır. Ayrıca bu durum

bizi dışa bağımlılıktan da kurtaracaktır.

- **Yüksek teknoloji ürünlerinin üretimine odaklanma**

Türkiye ekonomisinin cari açık sorununu çözecek önemli hamlelerden birisi de yüksek teknoloji bazlı ürünlerin üretimine yönelmektir. Özellikle yazılım, donanım ve bilişim alanlarındaki teknolojiler olağanüstü yüksek kâr marjına sahip olmakla kalmayıp döviz getirisi açısından da hayati derecede önemlidir.

Bugün Güney Kore'de üretilen Samsung teknolojisi televizyondan cep telefonuna, buzdolabından fırına kadar yüksek teknoloji ürünlerine odaklanmış ve Güney Kore'yi dünya ekonomilerinde üst sıralara taşımayı başarmıştır. Yine Güney Kore'de bulunan Kia Motors ve otomotiv teknolojileri de Güney Kore ekonomisinin lokomotifidir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin Silikon Vadisi projesi tamamen yüksek teknoloji odaklı üretimi esas alan dünyanın en önemli ve en büyük proje merkezidir. Bu alanın kâr marjı olağanüstü yüksek olduğu için ülke ekonomilerinin kısa sürede olağanüstü atılımlar yapabilmesine imkân tanımaktadır.

Netice itibarıyla; Türkiye ekonomisinin çözülemeyecek hiçbir sorunu yoktur. Bu sorunların neler olduğu da çözüm yolları da bellidir. Önemli olan bu sorunları çözecek iradeyi gösterebilmek, bunun için gerekli olan tedbirleri alabilmek ve bu tedbirlerin sonucunda ortaya çıkacak kısa vadeli sıkıntılara katlanabilmektir.